

### A csendőrség által elfogott foglyok kísérése.

Ha a csendőr saját kezdeményezéséből fog el valakit, azt személyileg motozza meg. Ha nő az illető, akkor motozását megbízható nő, őrsön az őrsfőzőnő teljesítse. A motozáskor a fogoly összes ruhái átkutatandók, sőt még csizmáit is le kell huzatni és megnézni, nem rejtett-e oda valamit, ami szökésre, támadásra alkalmas, vagy nincs-e valamely bűnjel birtokában. A fogoly ha saját kezdeményezéséből lett elfogva és kívánja, hogy kocsin, hajón, vagy vasuton utazzék, ez neki megengedendő, de a viteldíjat a csendőrért is megfizetni köteles és pedig sajátjából és ugyanazon kocsiosztályban, amelyben utazni akar. Ha az ily fogoly kocsin akar utazni, részére nem előfogat állítandó elő, hanem magánkocsi vagy szekér, amelyért a fuvarosnak az általa kívánt ár fizetendő. A viteldíj előre lefizetendő, feltéve, hogy a fogolynál lévő pénz nem lopott, vagy sikasztott, mert az ily pénzből még utólagos megtérítés fejében sem szabad bármit is elkölteni. A fogolynak azon szándéka, hogy szállító eszközön kísértessék, akkor

volna *aggályos*, ha pl. a fuvaros épen valamely ismerőse volna a fogolynak, vagy a fogoly csak azért akar hajón utazni, hogy onnan öngyilkossági szándékból a vízbe ugorhassék, avagy vasuton csak azért akar utazni, mert tudja azt, hogy ugyanazon vonattal mennek esetleg szabadlábon hagyott cinkostársai is, akikkel a csendőr ellen merényletet követhetne el a vonaton.

A csendőr *szolgálati teendőivel akkor nem volna összeegyeztethető a fogolynak fenti kívánsága*, ha pl. a csendőrnek a fogolylyal még valamely tanu vagy káros kikérdezése végett X. vagy Y. községbe is el kellene menni, mielőtt az őrsre bevonulna, vagy a fogoly átadási helyére utazhatna s a vonat, melyen a fogoly utazni akarna, nem menne át, vagy nem állna meg jelzett községben.

### Foglyok őrzése.

Ha egy közveszélyes rablógyilkosnak őrzése a törvénytiszteki főtárgyalás alatt a börtönőrök által aggályos volna, úgy kivételesen a csendőrök is őrizhetik. A foglyot őrző csendőr épen úgy viselkedik, mint a

katona ha foglyot őriz; tiszteletadást nem teljesít, de leülnie sem szabad, csak a bejárat közelében állva, vagy járva őrizheti a foglyot; kivételesen a vasuton és kocsin való őrkiséretkor van az ülés megengedve. Ennek oka az, hogy a foglyot őrző járőr ülve el ne aludjék; járva, vagy állva el nem aludhatik, mert akkor elesnék, s épen esése által ébredne fel.

Ha valaki a fogolylyal beszélni akar, úgy erre a vizsgálóbíró engedélyét köteles kikérni, ennek engedélye nélkül és a fogházfelügyelő, vagy megbízottja jelenléte nélkül a fogolylyal nem beszélhet, kivéve az orvost, vagy a bíróság erre jogosított tagját, az ügyészt, vagy bábát, ha erre szükség van.

Ha a fogoly akar valakivel beszélni, ez is a hatóság, vagy vizsgálóbíró tudomására adandó, de olyképen, hogy a csendőr ez okból őrhelyét el ne hagyja, azaz a fogoly kívánságát valamelyik fogházőr közvetítésével adja tudtul az illetékes helyre. Magának a csendőrnek a fogolylyal beszélni soha sem szabad.

## 82. §.\*

### A csendőrség illetékessége, bűnügyi nyomozásokra egyáltalában.

Bűnügyi nyomozó cselekmény alatt azt a ténykedést értjük, mikor a csendőr egy már megtörtént büncselekmény tettese után puhatól. E ténykedést a csendőr az említett városokban nem végezheti, mert ez a rendőrség joga és kötelessége. A csendőr e ténykedést csak községekben végezheti.

Tehát ha egy már megtörtént büntendő cselekményt, pl. oly lopást közöl valaki a csendőrrel, mely városban követtezett el, úgy a csendőr nem nyomoz benne, hanem a rendőrséget értesíti róla a nyomozás megejtése végett.

E szabály alóli kivételek a későbbi 83. §-ban tárgyalatnak.

Azon egyéb közbiztonsági szolgálatok alatt, melyeket a csendőr rendezett tanácsu városokban végezni köteles, a praeventiv (megelőző) szolgálat értendőik, (a vásár és bucsu ügyelet stb.)

Szóval a csendőr a rendezett tanácsu városok bel- és külterületén is a szükséghez képest portyázni köteles, s észleleteit



a rendőrség tudomására hozni, tettenérés esetén a büncselekmények véghezvitelét, folytatását megakadályozni köteles, de ha már egy megtörtént büncselekményről szerez tudomást, úgy a nyomozást nem ejti meg, hanem a rendőrség tudomására hozza az esetet.

### 83. §.\*

**Nyomozó cselekmények teljesítése a rendezett tanácsú városoknak bel- és külterületén.**

*Ügyészség alatt* a törvényszéknél működő vádhatóságot értjük. *Vizsgáló vagy kiküldött bíró alatt* a törvényszéknek vagy járásbírósnak bűnügyekben ténykedő bíróját vagy albiróját értjük.

*Nyomozó cselekmények alatt* egy bűnügy kiderítéséhez szükséges adatok beszerzését értjük.

*Saját kezdeményezés alatt* azt értjük, midőn a csendőr nem felhívás vagy megkeresés folytán, hanem önkaratból cselekszik.

*Észlelet alatt* azt értjük, midőn a csendőr a helyszínen látottak vagy hallottak alapján jár el.

*A késedelem akkor jár veszélylyel*, ha pl. a tettes megszökni, a fenyegetett cselekményt végrehajtani, a bűnjeleket megsemmisíteni vagy elrejteni akarná.

*Az alatt, hogy a csendőr csak annyiban jár el, amennyiben a késedelem veszélylyel jár*, azt kell érteni, hogy a csendőr csak azt biztosítja, ami fellépése nélkül a büncselekmény kiderítését és a tettes kézrekerítését nehezené, pl. ha a tettes szökni akarna, elfogná, vagy ha a cselekményt végrehajtani, a bűnjelt elrejteni vagy megsemmisíteni akarná, úgy mind-ezekben a tettest megakadályozná. Egyébre azonban működése nem terjed ki. Egyébként ha a késedelem veszélylyel nem jár, s a csendőr egy a város területén elkövetett büncselekményről értesül, azt a városi rendőrkapitányi hivatalnak tudomására hozza.

Ha a csendőr valakit elfog a város területén, pl. egy betörőt, azt a városi rendőrkapitányi hivatalnak adja át a bűnjelekkel együtt, kivéve ha az illető felhívás folytán lenne elfogandó, mely esetben az illetőt a felhívó járásbírósnak, vagy vizsgáló bírónak kellene átadni, mely esetben azonban a városi rendőrkapitányi hivatal az

illető egyén elfogásáról és hovatörtént átadásáról értesítve lesz. Pl. a csendőrlak-tanyába beront egy ember azzal, hogy egy ember feleségét leszurta, a honlevő csendőr, gyorsan felszerel, a merénylőt elfogja, a bűnjeleket őrizetbe veszi, a helyszínt a nyomozás céljaira biztosítja, s a tettest a további nyomozás végett a rendőrkapitányi hivatalnak a bűnjellel együtt átadja.

Vagy pl. ha a járásbiróság felhívja az őrsöt, hogy az őrkerületben lopást elkövetett N.-t fogja el és kísérelje be a járásbirósághoz, a járőr az őrkerületben az elfogandó után hasztalanul nyomozott, de térni utjában őt X. város egyik utcáján pillantotta meg, úgy az illetőt ekkor elfogja és a felhívó járásbirósághoz kíséri, a városi rendőrkapitányi hivatalt pedig értesíti, hogy N. N. felhívás folytán elfogandó egyént a városban feltalálta s a felhívó hatóságnak átadta.

### **Csendőrség igénybevétele segédletül a városi és községi rendőri hatóságok által.**

Hogy *rendőri hatóságok* alatt mit értünk, az a szolgálati utasítás 92. §-ban van meghatározva.

*Alárendeltség* alatt azt értjük, hogy azok, akiknek a kérdéses személyek alárendelve vannak, azokkal szemben, kik nekik alárendeltek előljárói jogokat gyakorolnak, azaz parancsolnak, felelősségre vonnak, áthelyeznek, minősítenek stb.

*Sürgős szükség esete*, amikor a rendőrhatalóság nyomozó cselekményekhez saját területén a csendőrséget is igénybe veheti, pl. a következő eset: A rendőrhatalóság egy pénzhamisító bandát akar leleplezni, de ehhez kevés rendőre van. Ez alkalommal pl. megkeresi az ottani őrsöt segédkezés végett. A csendőrök ilyen esetben csak arra ügyelnek, hogy a rendőrök a pénzhamisítók által meg ne támadtassanak, s a rendőrök működése elé pl. házkutatás, elfogás stb. elé akadályokat ne gördítsenek, de a hivatalos eljárásban cselekvőleg részt nem vesznek, tehát pl. hamis pénzek után ők nem kutatnak.



## 90. §.\*

**Nyomozó cselekmény teljesítése ugyan-  
ezen területeken.**

A törvényhatósági joggal felruházott, vagy rendezett tanácsu városokban tartózkodó büntettes elfogásának *halasztása akkor járna veszélylyel*, ha pl. Nagy Péter kosuthi lakos, ki a galántai őrskörletben betöréseket követett volna el, Nagyszombatba menekült volna s onnan esetleg tovább szökésére volna kilátás s mivel a galántai járőr az illetőt ismerné, a nagyszombati rendőrség pedig nem, ez esetben a galántai őrsparancsnok járőrének őrzési lapjába előírhatná, hogy a Nagy Péter kosuthi illetőségű, szökésben levő betörőnek Nagyszombatban való elfogását fogantartsa.

Megkeresés útján tehát fenti nyomozó cselekményt, már a sürgősséget is szem előtt tartva a nagyszombati rendőrség *nem tudná oly sikeresen teljesíteni*, mint a galánta járőr. A *nyomozás különös érdeke* kívánná az ily kiküldetést, pl. akkor, ha lopott tárgyak valamely idegen rendőrhatalóság területén egy zálogházban volná-

nak elrejtve, s a járőrnek azok megtekintésére a felismerés végett szüksége volna.

Ha a járőr *nyomozás közben* pl. arról *értesülne*, hogy egy körletében betörést elkövetett tettes idegen területre pl. Nagyszombatba menekült, a járőrnek nem szükséges az őrsre bevonulnia, hogy a tettes elfogása végett Nagyszombatba való utba-indítását az őrsparancsnok őrzési lapjába írja elő, hanem mindjárt a tett színhelyéről egyenesen Nagyszombatba utazhatik; de mihelyt ezen járőr Nagyszombatba érkezik, ha nem kell attól tartani, hogy a tettes ezalatt tovább szökik, bemegy a rendőrkapitányi hivatalhoz, ott bemutatkozik s értesíti a rendőrkapitányt, hogy milyen célból jelent ott meg s támogatásul kér egy rendőrt. Ha a galántai járőr például fenti célból Czifferre menne, úgy az ottani őrsparancsnoknál tartozik jelentkezni s jelenteni jövelele célját. Ha azonban attól kellene tartani, hogy minden jelentkezések ideje alatt a tettes tovább szökik, vagy a lopott tárgyakon tud ad, úgy előbb a tettest keresi fel s fogja el s csak azután megy el a rendőrkapitányi hivatalhoz, vagy őrsparancsnoksághoz. Ha a galántai járőr pl. azt hallotta volna,

hogy a nyomon üldözött tettes pl. Szilincsre szökött, de oda utána menve, őt ott fel nem találná, ugy ezen idegen területen való megjelenés miatt nem kellene bemennie a nagyszombati főszolgabírói hivatalhoz és őrsparancsnokhoz, hogy működéséről beszámoljon, hanem egyenesen bevonul őrsére s onnan írásbelileg értesíti a fentieket a területükön való megjelenéséről és a meddő eredményről.

Sem a nagyszombati rendőrkapitány, sem a cifferi őrs nem gördithet akadályt a galántai őrs járőrének működése elé, sőt segítségül neki egy rendőrt, illetve csendőrt adni köteles. Ha azonban pl. a nagyszombati rendőrkapitány a galántai járőr eljárását *szabályellenesnek* találná, mert pl. az üldözött tettes lakásán rendőri közeg nélkül tartott házkutatást, s zárt leveleket felbontott, vagy *sérelmesnek* találná a járőr kiküldetését, mert ez pl. törvényhatósági joggal felruházott városban vásárügyeletet tartana, ugy a járőrt előljáró szakaszparancsnokságánál feljelenthetné.

## 98. §.\*

**Teendők magánindítványi bűncselekmény esetén.**

Hogy mely büntetendő cselekmények üldöztetnek a magánfél indítványára, az a szolgálati utasítás függelékéből és a büntetőtörvénykönyvből tudható meg. Ilyen cselekmények pl. ha a cseléd munkaadóját lopja meg. Ily esetekben a nyomozás csak akkor indítható meg, ha a sértett fél azon naptól számított 3 hónapon belül, mikor a büntetendő cselekményről, s arról, hogy azt ki követte el, tudomást nyer, — panaszt emel a hatóság, bíróság vagy csendőrségnél s nyilatkozatot állít ki, melyben a tettes megbüntetését kéri. Pl. Nagy Jánost mult év augusztus hó 10-én szolgája meglopta, de Nagy János csak mult év szeptember 20-án tudta meg, hogy meglopták s csak október 1-én tudta meg azt, hogy szolgája volt a tolvaj, így tehát ha Nagy János mult év október 1-től számított 3 hónapon belül, vagyis mult év december 31-ig panaszt emelt szolgája ellen, ugy a nyomozás megindítandó, — ellenesetben nem.

Kérdés, mit tegyen a csendőr, ha



egy ily büntetendő cselekményről értesül, de a sértett fél ismeretlen, s a távolléte miatt azonnal nem értesíthető? Pl. egy csavargó urasági inas megmotozásakor annak batyujában olyan fehérneműt és ékszeret találna, melyekben ugyanazon kezdőbetűkből álló monogramm volna mint amilyen kezdőbetűjü az illető inas munkakönyvébe bejegyzett legutolsó munkaadó neve. Ilyenkor a csendőr ezen tárgyakat őrizetbe veszi s a csavargó tettest a területen illetékes rendőrhatóságnak átadja. Ha pedig egy szolgát rajta érne, midőn gazdája verméből gabonát akarna lopni, a lopást megakadályozná.

Előbbi esetben, ha a szolga a gazda verméből már lopott volna, a lopott tárgyakat *fel kell kutatni*, a lopott tárgyakat *őrizetbe venni* s az esetleges *orgazdát feljelenteni* (orgazdaság hivatalból üldözendő), egyuttal intézkedni kell, hogy a felnyitott *verem bezárassék*, nehogy a nyitott veremből más is lophasson.

Tehát fenti intézkedéseknek megtételére van jogosítva a járőr a sértett fél indítványára üldözendő bűncselekményeknél, még mielőtt a káros nyilatkozna,

vajjon kívánja-e a tettes megbüntetését vagy sem.

*Ha egy bűncselekménynél, pl. testi sértésnél még nem tudható, hogy hivatalból, vagy sértett fél indítványára üldözendő-e*, elsősorban azt kell kipuhatolni, hogy a sérülés hány napon belül gyógyul; ha ezt pl. orvos megállapítja, akkor egyuttal el is van döntve, hogy a cselekmény hivatalból, vagy sértett fél indítványára üldözendő-e (t. i. ha 8 napon belül gyógyul, akkor csak a sértett fél indítványára üldözendő).

#### 109. §.\*

#### A bűncselekmény nyomainak biztosítása.

Ha a járőr nyomozó szolgálatba indul, legelőbb is azon tereptárgyhoz induljon, hol a bűncselekmény el lett követve, pl. ha lopás történik Taksonyban s ennek nyomozása végett a galántai járőr kiküldetik, úgy elsősorban a járőr Galántáról Taksonyba megy.

*A bűncselekmény nyomai alatt a tettes által hátrahagyott azon nyomokat értjük, melyekből a tettes kiletére lehet következtetni, ilyenek a lábnyomok, melyek sár-*

ban, hóban a tett helyszíne körül találtak, s ha a bűncselekmény elkövetése óta még ott nem járt senki, feltehető, hogy azok a tettes lábnyomai. Ilyenek továbbá a *kéznyomok* azon tárgyakon, melyeket a tettes a bűncselekmény elkövetése előtt, alatt, vagy után megfogott s azokon hátrahagyott. Pl. egy gyilkos véres kezének és ujjainak nyomai egy deszkán, falon, vagy ablaküvegen láthatók, ezekből a daktyloszkópia alapján a tettes kilétét szintén meg lehet állapítani. Ilyenek továbbá a *keréknyomok* a bűncselekmény színhelyén. Nem szabad azonban megengedni, hogy valaki ezen nyomokat letörölje, lemossa, megmássa, eltapossa, mert ezekről megsemmisítésük előtt méreteket, fénykép, vagy gipsz felvételeket kell venni, hogy a gyanúsított tettes feltalálása esetén láb és kezének sajtátságaival azt összehasonlítván, az azonosság kimutatható legyen.

A *tett színhelyén talált állapot* alatt értjük pl. a hulla, a feltört szekrény vagy ajtó, a szobában széthányt tárgyak, a vértócsák s a feltörő eszközök nyomainak fekvését és helyzetét, *bűnjelek mindazon tárgyak, melyekkel a bűncselekmény elkövetett*, pl. a gyilkosságnál a kés vagy

forgópisztoly; betörésnél a furó vagy feszítő vas; továbbá *azon tárgyak, melyek a tett színhelyén a tettes által hagyottak vissza*, pl. a tettes vagy részes kalapja, zsebkendője stb., azon tárgyak továbbá, *melyek a bűncselekmény által hozottak létre*: pl. hamis pénz, végül *amit a tettes a helyszínéről elvitt*: pl. a lopott pénz.

*Birói szemlét* kell tartani, ha a bűnvádi ügyre nézve fontos ténykörülmenyek megállapítására vagy felderítésére személynél megfigyelés szükséges, pl. ha bűncselekmény folytán emberélet áldozatul esett, gyújtogatásnál stb. Amennyiben a szemlével megállapítandó tények felismeréséhez és megítéléséhez külön szakértelem szükséges, szakértői szemle tartatik. Pl. Minden boncolásnál tulajdonképpen orvosszakértők működnek közre. Szakértő szükséges vállalati balesetknél, csalárd és vétkes bukás, pénz-, okirat-hamisításnál; e két utóbbinál a szakértői szemle nem épen mindig a helyszínén tartatik.



## 110. §.\*

**A tett színhelyén talált állapotnak, illetőleg a bűncselekmény nyomainak feljegyzése.**

*A tett színhelyén talált állapot nem volna változatlanul meghagyható*, ha pl. a helyiség, hol az eset történt, tüzvésznek volna kitéve, mert pl. a tető is már lángban áll.

Ha a káros és sértett súlyosan meg-lévén sebesítve, azonnal elviendő volna pl. a kórházba, vagy ha pl. az áldozat vasuti sineken feküdne, hol vonatok gyakran közlekednek, ha a bűncselekmény országuton követtetett el, hol nagy forgalom miatt különösen a keréknyomok változásnak volnának kitéve. Ha a helyszíne szabadban lévén a nyomokat eső vagy hó elmoshatná; ha a hulla pl. folyó vízben feküdne; ez esetben a nyomok, ha lehetséges lefényképezendők, az üvegen talált kéznyom az üveggel együtt zárt dobozba helyezendő és elviendő a járőr által; lábnyomok lemérendők, lerajzolandók, ha pedig elég kemény talajon volnának, róluk gipsz lenyomat készitendő; keréknyomok szintén lemérendők. Fénykép költségről a számla a felvétel indokolásának bejelentése mellett

az ügyészséghez felterjesztendő ilyformán, pl. a hulla fekvésében a hatóság megérkezéséig sem lett volna változatlanul megőrizhető s így azt egy helybeli fényképészszel talált helyzetében le kellett fényképezni, amiről a költségzsámla felterjesztetik; az ügyészség a költségek szükségességét igazolva a számlát kifizetés végett a rendőri hatósághoz (főszolgabíróhoz) küldi át. Ha fényképezni, vagy gipsz öntvényt készíteni nem lehetne, ez esetben elég a rajz, méret s feljegyzések, melyeknek olyanoknak kell lenni, hogy azokból a bírák vagy esküdtek láthassák, hogy pl. hogy üldözte a gyilkos áldozatát, hol ütötte le, hogy mászott be a betörő, vagy a rablógyilkos, hol volt elrejtözve s hol támadt, vagy hol tört fel egyes helyiségeket, a betörő szerszámok milyen méretű nyomokat hagytak hátra. *Amit rajzban kifejezni nem lehet, azt írásbeli feljegyzésekkel kell pótolni*; ezen feljegyzéseknél a csendőr mindazt, amit észlel, mutassa meg a jelen volt tanuknak is, hogy azok is láthassák s azok is igazolhassák, ha tanukihallgatásukra kerül a sor, hogy ugy történt a dolog, amint azokat a csendőr feljegyezte. Pl. ha a tett színhelyének át-



vizsgálásakor a csendőr észreveszi, hogy pl. a kályha egyik szöglete le van törve s az véres is, úgy ezeket megmutatja a tanuknak is, kik ott jelen vannak s kikre a csendőr feljelentésében hivatkozni tartozik, hogy azok is lássák azt s figyelmezteti őket, hogy jól jegyezzék meg ezen körülményt, hogy ha majd kérdezik őket, emlékezzenek rá.

Egyebekben lásd „Utmutatás a bűnügyi nyomozás alkalmával követendő eljárásra nézve“ című szakkönyvet.

#### 111. §.\*

#### A terheltnek és a tanuknak kikérdezése.

*Puhatólódzás* alatt azt kell érteni, hogy a járőr midőn még nem tudja, hogy a tettest mely irányban keresse, bizalmi embereinél, besugóinál, előljárósági tagoknál, éjjeli öröknél, rendőröknél kérdezősködik afelől, nem tudják-e, hogy a kérdéses bűncselekménynek ki is lehet az okozója, tettese.

*Nyomozás* alatt pedig a járőr összes teendőit értjük a tett színhelyére történt megérkezésétől a tettes feljelentéséig, illetve bekíséréséig, tehát a bűncselekmény

mikénti elkövetése és mérve a tettes és részesek kilétének megállapítása végett tett intézkedéseit és cselekedeteit.

*Gyanúsított* az, kiről *nyomós bizonyítékok* alapján feltehető, hogy a bűntetendő cselekményt elkövette. *Tanu* lehet szem- és fültanu, aszerint, amint látta a bűncselekmény elkövetését, vagy hallotta azt. *Sértett*, akin a bűncselekmény el lett követve. *A bűnvádi eljárásra nézve fontos ténykörülmeny* pl. ha valaki hallja, hogy a gyilkos megelőzőleg fenyegetődött, hogy áldozatát megöli. Orgazdaságnál ha valaki hallja, hogy a tolvaj elárulja, hogy a vételre kínált tárgyat lopta. Rablásnál hallotta, amint a sértett segélyért kiáltott. *Közvetlen észleleten alapuló tudomása van annak*, ki nem mástól hallja, hogy miként történt az eset, hanem maga látta vagy hallotta, pl. az ütések testi sértésnél, vagy a sértő nyilatkozatot a rágalmazás és becsületsértésnél. Kevésbé fontos bűneseteknél, mint pl. jogtalan elsajátítás, rágalmazás, becsületsértésnél a tanukat a járőr lakásukon felkeresheti, s ott kérdezheti ki őket; fontosabb s bonyolultabb esetekben, mint rablás, gyilkosság, gyújtogatás, lopás vagy bűnhalmazatnál a



tanuk a községi előjáróság által a község házára hivatandók. *A terheltet is mindig a község házán kell kikérdezni*, csak akkor otthon, ha beteg volna az illető. Ha a kikérdezés a községben, tehát a belterületen történik, úgy a községházánál (birónál) kell kikérdezni, ha községen kívül, pl. egy majorban, akkor egy megbízható egyén házánál, pl. béresgazda vagy ispánnál kell a kikérdezést eszközölni. Ha a terhelt kérdeztetik ki, mindig két tanu legyen jelen s ezek neve mindig tárgyalandó a jelentésben, vagy tényvázlatban.

Ezen tanuk szükség esetén a gyanusított által előadottakon kívül azt is bizonyítják, hogy a kikérdezéskor a járőr nem bántalmazott, miért is nem szabad megengedni, hogy a terhelt kikérdezésekor ezek a községházáról eltávozzanak, ha mégis kimenniök kellene, úgy a kihallgatás megszakitandó. A terheltet és tanut a járőr a községelőjáróság útján kisbiróval hivatja a községházára, ha nem jő az illető, úgy a községi bíró elővezettetés terhe mellett írásban idézi meg őket.

### A terheltnek kikérdezésénél szem előtt tartandó akadályok.

*Terhelt* az, ki ellen a bűnvádi eljárás folyik; ha több ilyen terhelt van, akkor míg a járőrvezető az egyik terheltet kikérdezi, addig a másod csendőr a többit egy e célra megjelölt helyen, pl. egy mellékszobában őrzi; ezen eljárásnak célja az, hogy az egyik terhelt ne hallhassa, hogy mit mond a másik s így a valóság, vagy az ellentmondások könnyebben kiderüljenek.

*A terheltet nem a bűnösség beismerésének kicsikarása végett kell kikérdezni*, hanem azért, hogy ha esetleg ártatlan, akkor hogy ártatlansága bizonyítékait előadhassa, ha pedig beismeri a cselekményt, hogy ez esetben a beismerés által a bizonyítékok beszereztesseken ellene, pl. Kis Pál azzal van gyanusítva, hogy Nagy János tehenét ellopta, ha Kis Pál beigazolja tanukkal, hogy ő a lopás idejében egy távoleső községben volt, vagy hogy pl. lábtöréssel kórházban feküdt, akkor ártatlansága kétséget kizárólag be van igazolva

s más irányban kell puhatolni s más irányban kell a terheltet keresni.

Vagy N. beismeri a lopás elkövetését s részletesen elmondja, hogy azt hogyan követte el; ha előadása a valósággal összevág, akkor a bizonyíték meg van ellene, s ezután már ha tagadni is fog a bíróság előtt — elítélik.

A bűnvádi perrendtartás *nem kötelezi a terheltet a beismerésre*, miért is azt kérészkölni nem szabad. Igérettel akkor kérészkölné ki a csendőr, ha pl. azt mondaná neki: ha a cselekményt beismered, jó ebédet fogsz kapni. Biztatás volna, ha mondaná: „csak mond meg, az a 7—8 nap, amire bezárnak, nem sok.“ Ámitás volna, ha pl. mondaná neki „ha beismered a gyilkosságot, szabadon bocsájtalak“ — ez azért ámitás, mert valótlan dolgot tartalmaz. Fenyegetés volna, ha azt mondaná: „Ha nem mondom meg, arcul ütlek.“ Erőszak alatt bántalmazást, kényszer alatt éheztetést, szomjajztatást, vagy kínzást értünk.

Ha a csendőr a terheltet éjjel-nappal egy folytában kérdezné ki, ez esetben a terhelt esze kifáradván elkábulna s még

ártatlansága esetén is ellentmondásokba keveredne.

Ha a csendőr vallomás kicsikarása végett bántalmaz, hivatalos hatalommal való visszaélés büntette miatt, hadtörvényszékieleg lesz elítélve. Mig ha csupán a terhelt rakoncátlan magaviselete miatt bántalmazza, fegyelmileg lesz megbüntetve. Ha a terhelt felelni egyáltalában nem akarna, arra kell figyelmeztetni, hogy a nem felelés ártatlansága mellett nem szól, hanem ha érzi, hogy ártatlan, sorolja fel azon bizonyítékokat, amikkel az beigazolható; mert különben azt kell feltételezni, hogy nincsenek ártatlansága mellett szóló bizonyítékai és azért hallgat. Ha egyik terhelt a másiktól, vagy a tanuktól eltérőleg nyilatkozik, őket szembeállítani és állításukat szembe mondatni tilos. Ha azonban a terheltet a bűncselekmény elkövetésekor egyik vagy másik tanu látta volna s azt mondaná, hogy a terhelt kinezésére emlékszik s ha látná, felismerné, így felismerés végett terhelttel szembesíthető. A terhelt elleni bizonyítékokat még akkor is meg kell szerezni, ha az bűnségét beismerné, hogy metáni tagadása esetén a bíróságnál legyen ellene bizonyí-



ték. Ha a terhelt összefüggéstelen beszédeiből, magatartásából s a tanúk állításai-  
ból az tűnnék ki, hogy a terhelt elmehábo-  
rodott, az illetékes hatóságnak a legrövi-  
debb uton erről jelentést kell tenni, hogy  
a terheltnek orvosi megfigyelése végett  
kórházba vagy elmeegógyintézetbe való  
szállítása iránt hatósági intézkedés tétes-  
sék. Míg a hatóság intézkedik, csak a bün-  
jeleket kell biztosítani s a büncselekmény  
esetleges folytatását vagy ismétlését kell  
megakadályozni, a közveszélyes örültet a  
községi előljáráóság által, vagy hozzátar-  
tozói révén kell őriztetni.

### 113. §.\*

#### **A sértettek és tanúk kikérdezésénél szem- előtt tartandó szabályok.**

*Sértett* az, akinek bármely jogát sér-  
tette, vagy veszélyeztette az elkövetett  
büncselekmény.

Sértettet és tanút egy másik jelen-  
létében kikérdezni nem szabad, mert ez-  
által a még ki nem hallgatott tanu is az  
előzőhöz hasonlóan fog nyilatkozni, s eset-  
leg oly dolgokat is elhallgat, mit ha egye-  
dül lett volna kihallgatva, előadott volna.

Mint tanút nem szabad kikérdezni a  
papot arra, amit neki a gyónáskor meg-  
gyóntak, mivel az egyházi törvények meg-  
tiltják a papnak, hogy ezt elárulja.

Igy tehát, ha egy gyilkossággal ter-  
helt egyén meggyónt, a pap ki nem kér-  
dezhető, vajjon az illető bűnösségét be-  
ismerte-e.

Ép így a védő ügyvéd sem kérdez-  
hető ki arra nézve, mit neki védence elő-  
adott; pl. ha valaki emberölést követett el  
s védő ügyvédet fogad, vagy pénze nem  
lévén melléje védő ügyvéd hivatalból ki-  
rendeltetik, a tettes beismerheti ügyvédje  
előtt bűnösségét, hogy az ügyvéd a tény-  
állást megismerve a védelmet a bűnösség  
vagy ártatlansághoz mérten fejtsé ki; de  
a csendőr nincs jogosítva kikérdezni az  
ügyvédet arra nézve, vajjon védence be-  
ismerte-e előtte bűnösségét, mert ha a ki-  
kérdezés szabad volna, ugy a védenc, vagy  
a gyónó sohasem mondana igazat.

Postás, távirász, rendőr mint köz-  
szolgálatban levő egyének a foglalkozá-  
suknál fogva megtudott szolgálati dolgo-  
kat, mint tanúk el nem árulhatják mind-  
addig, míg főnökük őket a titoktartás alól  
fel nem menti. Pl. a csendőr megtudja,

hogy N. betörő valamit táviratozott bűntársának, a csendőr ki nem kérdezheti a táviraszt arra nézve, hogy mi volt a távirat tartalma.

Fentiekre nézve azonban nem kell azt gondolni, hogy ők mint tanuk egyáltalában ki nem kérdezhetők, mert ha ezek egy büncselekmény szemtanúi voltak, úgy mint tanuk kikérdezhetők.

Kikérdezhetők továbbá, de nem kötelesek tanuskodni a rokonok. Felmenő ágbeli rokonok a szülők és azok rokonai, lemenő ágbeli rokonok pedig a gyermekek s azok rokonai. Pl. ha Kis Péter lopást követ el s a lopott tárgyakat rokonához viszi, a rokon nem köteles tanuskodni a mellett, hogy rokona mit hozott hozzája s egyáltalában volt-e nála?

*Ügyvéd*, pl. ha egy férj feleségét megöli s kiderül, hogy ezek egyszer már válni akartak s a válópert N. ügyvéd indította meg, ekkor az ügyvéd ki nem kérdezhető, hogy miért akartak válni.

*Közjegyző*, pl. két fél adásvevési szerződést kötött a közjegyző előtt. Később az egyik a másikat, mert gondolja, hogy megcsalta, felindulásában megsebesíti. A közjegyző ez esetben, ha pl. az

adásvevési szerződés eltűnne, nem kérdezhető ki mint tanu, hogy mi volt a szerződés tartalma.

*Orvos*, pl. egy férj feleségét megöli, mert állítása szerint felesége leány korában gyermeket szült. A házi orvos és szülésznő nem kötelesek nyilatkozni arra nézve, vajjon az illető nőt leánykorában, mint gyermekágyvas nőt kezelték-e.

*Gyógyszerész*, pl. egy nő azzal van vádolva, hogy mélmagzatát elhajtotta, a gyógyszerész nem köteles tanuskodni, hogy mely orvos rendeletére és mily tartalmu gyógyszerek lettek az illető nőnek kiszolgáltatva.

*Sebész*, egy nemi betegségben operált egy férfit, ki nejét is megfertőzte s ki emiatt emberölés kísérletét követte el elene. A sebész nem köteles tanuskodni arra nézve, vajjon nemi bajjal gyógyította-e az illető férfit.

Midőn ezen egyéneket a csendőr tanukul ki akarja kérdezni, figyelmeztetendők, hogy nem kötelesek tanuskodni s ha kijelentik, hogy nem akarnak tanuskodni, tényleg nem is hallgatandók ki.

A tanuk és sértettek sem erőszak, sem fenyegetéssel nem kényszeríthetők a val-



lomás tételre. Tanukat csak akkor lehet szembesíteni, ha pl. egyik azt mondja, ha látná, hát megismerné vajjon N. jelen volt-e mint tanu, midőn X. Y-t megütötte; vagy ha látná, megismerné vajjon gyanusítottat látta-e, midőn a gyújtogatás színhelyéről futott.

### 117. §.

#### Elfogás, elővezetés.

(Lásd az Ambrozy-féle tanulmányt.)

Rövid magyarázata az alábbi:

Ügyészség alatt a törvényszékeknél működő vádhatóságot értjük, ennek tagjai az ügyész és alügyészek.

Járásbírósnál működő ügyészi megbizott, vagy közigazgatási hatóságnál a tiszti ügyész, elfogás vagy elővezetésre felhívást nem adhat.

Járásbíróság a hatáskörébe utalt vétség és kihágási ügyekben ítélező egyes bíróság, ennek bírója a büntető ügyekkel foglalkozó bíró, vagy az ilyen minőségben kirendelt albíró.

A kir. törvényszék a hozzá utalt bűnügyekben ítélező társasbíróság. A kir. tábla a törvényszék által hozott ítéletek-

nél történt felebbezési ügyekben II-od fokulag ítélező társasbíróság. A kir. Curia a legfelsőbb bíróság, mely a kir. tábla megfélebbezett ítéleteinél III-ad fokulag határozó társasbíróság. Ez dönt a bejelentett semmiségi panaszok ügyében is. Fenti bíróságok tagjai a törvényszéki, táblai, vagy curiai bírák. A főszolgabíró, a járásokban elkövetett és hatáskörébe utalt kihágási ügyekben ítélező rendőri hatóság.

Ha a terhelt letartóztatása a nyomozás ideje alatt lesz elrendelve, úgy *előzetes letartóztatásról van szó*, s ez tarthat a vizsgálóbíró által történt kihallgatásáig.

*Vizsgálati fogság* rendeltetik el azon terhelt ellen, kit *bírói kihallgatása után* is büntett vagy vétség gyanuja nyomatékosan terhel s a szökés veszélye, az összebeszélés, vagy bűnjelek megsemmisítése, elrejtésének s a bűnismétlésnek gyanuja terhel, vagy aki külföldi. A *vizsgálati fogságot a vizsgálóbíró, vádtanács, vagy az ítélő bíróság rendeli el* az előzetesen letartóztatott vagy a szabadlábon hagyott terhelt ellen; pl. Kis Péter lopás büntettét követte el, az őrs által feljelentetett s a vizsgálóbíró által történt kihallgatásáig



szabadságban volt, nevezett a vizsgálóbíró kihallgatván szabadon hagyta, mire rövid idővel a vizsgálóbíró tudomásul vette, hogy nevezett a tanukat hamis valóságos tételre bírni igyekezett, miért is vizsgálati fogságba helyezését elrendelte s oda való bekísérése végett az őrsöt felhívta.

Szóval a vizsgálat azon idejétől kezdve, midőn a terhelt a vizsgálóbíró által már ki lett hallgatva, vizsgálati fogság rendelhető el.

Ha a büntettel terhelt letartóztatása szükséges, s tartózkodási helye ismeretlen, ellene *nyomozó levél* bocsáttatik ki és ez a Rendőri Közlönyben tétetik közzé. Ha pedig tartózkodási helye ismeretes, akkor ellene *elfogatási parancs* adatik ki azon őrsnek, melynek körletében tartózkodik.

2. *Letartóztatási hely*, pl. a fogház, államfogház, börtön és fegyház, közvetítő, javítóintézet, budapesti gyűjtőfogház. Pl. Kis Péter fegyenc a lipótvári fegyházból megszökik, miért is a fegyházigazgatóság által a Rendőri Közlönyben megjelenő és elfogását elrendelő körözüvény bocsáttatik ki.

3. *Jogerős ítélet* az, mely ellen felebezés nem történt vagy mely bár megfelelőbeztetett, de a legfelsőbb bíróság által megerősített, vagy amennyiben semmi ségi panasz jelentetett volna be, az elutasított volna.

A bíróság a büntettel terhelt egyén mellékbüntetéséül kimondhatja, hogy az illető azon helyről, mely nem illetőségi helye s ahol a büntettet elkövette, vagy egy bizonyos időre, vagy egyszer s mindenkorra eltávolzni köteles, szóval az illetőt *kiutasítja*.

Vétség vagy kihágás esetében már csak a *rendőrhatalóság* hozhat határozatot arra nézve, hogy az illető, mint a közbiztonságra veszélyes egyén a rendőrhatalóság területéről, amely nem illetékes tartózkodási helye, egy bizonyos időre, vagy egyszer s mindenkorra távol legyen, szóval az illetőt területéről *kitilthatja*. Pl. Bárány Schönbérgerné mint a közérkölcshégre veszélyes nő az államrendőrség határozata alapján, mivel az illető nő székességi illetőségű, Budapest területéről 10 év tartamára kitiltatott. Ha az ilyen kitiltott egyén ezen tilalmi időn belül a kitiltási helyre visszatérni szándékozik, azon ható-



ság engedélyére van szüksége, mely őt kitiltotta. Ily engedély nélküli visszatérés esetén az illető elfogandó.

4. A szabadlábón vizsgálat alatt álló terheltre nézve a vizsgálóbíró következőképen rendelkezhetik:

1. Ha nem oda való, ahol a tanuk, szakértők laknak, vagy ahol a bűncselekmény elkövetetett, megtilthatja neki, hogy ezen községbe, vagy helyre menjen, nehogy a bűnvádi eljárást, pl. a tanukkal való összebeszéléssel megghiúsítsa;

2. egyben utasíthatja őt, hogy illetőségi helyéről el ne távozzék, hogy ott bármikor feltalálható legyen.

5. a) Tettenkapásnak azt kell tekinteni, ha valakit a csendőr vagy egy polgári egyén egy büntetlen, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségen tetten ér, pl. Kis Péter Nagy Károlyt tetten éri, amint Tóth András óljából egy sertést akart elhajtani s az illetőt elfogja s az arra portyázó járőrnek átadja.

b) Ha egy bűncselekmény tettesét a csendőr egy szemtanu figyelmeztetésére a bűncselekmény elkövetése után a tett színhelyétől bár még távolabb, de még az elidegenített tárgyak birtokában üldözés

közben elfogja, anélkül, hogy a tettes szem elől tévesztetnék, pl. ha a járőr már az uton, midőn a sertést haza hajtja, fogná el fenti sertés-tolvajt a jelenvolt szemtanu figyelmeztetésére. Mihelyt azonban a tettes üldözés közben bár csak rövid időre szem elől tévesztve lett, tettenérésről többé nem lehet szó, mert ekkor már személytévedés foroghat fenn, szóval nem holt bizonyos, hogy ugyanazon egyén fogatott el, mint aki a helyszínről üldözőbe vétett.

Szabadságvesztés alatt az elzárást értjük. Csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség: becsületsértés, régi kincs jogtalan elsajátítása stb.

Ha vétségen éretik tetten valaki, s a tettes kiléte ismeretes s az elkövetett vétség csak pénzbüntetéssel büntetendő, ugy ez elfogásra okot nem képez.

VI. Ezen pont értelmében akkor lehet valakit elfogni, ha az illető büntettel, vagy pedig olyan vétséggel gyanúsítatik nyomtatékosan, mely szabadságvesztéssel büntetetik, s azonkívül azon körülmények is fenforognak, amelyek a-tól i pontokban vannak meghatározva:

a) ezen pontban felsorolt bűncselek-



mények, melyekhez még a *felségsértés* is tartozik, általában azok, melyek 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntetve, a terhelt elfogását azért teszik szükségessé, mivel nyomós a gyanu, hogy akire ily súlyos büntetés vár, az szabadlábbon hagyatva vagy megszökik, vagy legalább mindent el fog követni, hogy az ellene folyamatra tett vizsgálat eredményét meg-  
hiúsítsa. Ezen pont értelmében történne az elfogás, ha pl. a járőr M. községbe érve megtudná, hogy ott gyilkosság történt; a járőr a tettest, bárki is legyen az, már csak azért is, mert az *a)* pontban felsorolt cselekmények egyikével terheltetik, elfogja.

*b) Megszökik az, ki rendes tartózkodási helyét minden bejelentés nélkül elhagyja oly célból, hogy oda vagy soha, vagy legalább addig, amig keresik, vissza ne térjen. Megszökési előkészületeket pedig az tesz, ki vagyonát titokban eladja, utlevelet vált, el nem adott holmiját össze-  
csomagolja, Amerikába hajójegyet szerez stb. Elrejtőzik az, ki pl. pincébe, padlásra, verembe, szénakazalba, ólba, erdőbe vagy nádasba rejtőzik, hogy keresés esetén fel ne találják. Ezen pont alá tartozik az az*

eset is, ha a keresett egyén átalakul, pl. áruhát ölt, hogy fel ne ismerjék.

*c) A bűnjelt elrejtteni akarja az, aki pl. véres ruháit elássa, vagy szalma közé eldugja, a véres kést kutba vagy vízbe dobja; a bűnjelt megsemmisíteni akarja az, aki a járőr megpillantásakor a lopott ruhaneműt az égő kemencébe akarja bedobni. A bűnjelt magától eldobni igyekszik az, aki mielőtt megmotoztatott volna, pl. a nála levő hamis pénzt észrevétlen a földre csusztatja, vagy egy összegöngyölt papirossal szemét közé dobja. A bűncselekmény nyomait megsemmisíteni akarja az, aki a tett színhelyén levő lábnyomokat szétgereblyéli, deszkával leütögeti, vagy szerteszét tapossa, véres kéznyomait az ablakról lemossa, véres ruháit kimossa stb.*

*Megváltoztatja a nyomokat az, ki lábnyomait egy felhuzott nagyobb csizmával nagyobbra tapossa, vagy egyszersmind más irányba tapossa ki, mint amely irányba vezetnek; a nála levő fejsze nyelére egy nagyobb, vagy kisebb fejsze fejet illeszt; egy a golyó által okozott nyílást megnagyobbít stb. Tettestársát, orgazdát stb. hamis vallomástételre bírni igyekszik azon tettes, ki pl. a tanunak pénzt ígér, vagy*



megfenyegeti, hogy megöli, vagy felgyújtja ha ellene mer vallani. Ezen pont értelmében lenne elfogandó, pl. *aki okirathamisítással vádoltatván*, tettestársát levélben megfenyegeti, hogy ha nem azt fogja a bíróság előtt mondani, hogy a váltóra irt név valódi, hanem azt, hogy hamis, ugy a nála hizlalásban levő disznait mind lebunkózza. A tettestárs által a járőrnek felmutatott ezen levél alapján, tettes elfogandó.

d) *A megkísérlett büntetendő cselekményt végrehajtani akarja az*, aki pl. valakire ráfogta a fegyverét, hogy lelőjje, de az illető lakásába bemenekült, s a tettes nevezettnek kertjében lesbe állt azzal, hogy ha haragosa kijön, lelövi: *Más büntetendő cselekmény elkövetésével fenyegetődik az*, akinek pl. haragosa lelőése nem sikerült, azzal fenyegetődik, hogy majd iskolából hazajövő gyermekének kezét eltöri. Ezen pont értelmében volna elfogandó pl. azon egyén, aki vagyongrónálással van terhelve s azonkívül még ugyanazon károsnak vagyonát tovább akarja rongálni, vagy a károst meg is akarja ölni vagy fel akarja gyújtani, mely cselekmény különösen a szolgálatból el-

bocsájtott cselédek által szokott elkövetetni; az elfogás foganatosítandó, ha a tettes oly konokul ragaszkodik szándékához, hogy sem intéssel, sem hozzátartozóival való felügyelésével nem lehet őt szándékától eltéríteni.

e) *Csavargó az*, ki rendes lakással és foglalkozással nem bír, hanem foglalkozás nélkül munkakeresés ürügye alatt községről községre kóborol, de munkát sehol sem vállal, miért is feltehető róla, hogy lopásból vagy koldulásból él; ilyenek az úgynevezett vándorlók, vándor cigányok, kóbor kéjnök stb. A rendes foglalkozás hiányáról a cseléd- vagy munkakönyvből lehet meggyőződni, ha abba már néhány hónap óta teljesített szolgálat nincs igazolva. Ezen pont alapján történnék az elfogás, ha pl. egy csavargó a községben lopás vétségét követné el.

f) *Rovott előéletű egyén az*, aki már több ízben büntetve volt, avagy bár egy ízben, de súlyos cselekményért, pl. gyilkosságért vagy betörésért. Pl. ha valaki 3 év előtt sertéslopásért, 2 év előtt utonállásért, mult évben pedig rablás kísérletéért volt büntetve. *Szokásos büntetett az*, ki már több ízben büntetendő cselekményt



követett el s ezért habár csak egyszer is összbüntetéssel büntetve volt, de büntetése kiállása után nem tért a jó utra, hanem továbbra is csak azon büncselekményeket követte el, amelyeket megszokott volt. Ilyenek tehát a vásári tolvajok, a zseb-metszők, a lótolvajok, a vérengző verekedők, a baromfi tolvajok, vagy oly egyének, akik általában csakis kizárólag büncselekménnyel foglalkoznak, amilyenek a haramiák, szegénylegények, futóbetyárok, rablók, utonállók stb. A csendőrség előtt ezek annyiban ismeretesek, amennyiben a jegyzék könyvecskébe bejegyezve ezek neveit egyik csendőr a másikra hagyja.

*Rendőri felügyelet alatt* azon egyén áll, kire büntetendő cselekmények elkövetését rábizonyítani nem sikerült ugyan, de nyomós a gyanu, hogy azokat rendszerezen üzi, s emiatt a rendőrhatóság *írott határozattal* rendőri felügyelet alá helyezi. A rendőri felügyelet alá helyezett egyének a csendőr jegyzékkönyvecskéjébe vannak előjegyezve; ide tartoznak a feltételeesen szabadságolt fegyencek is, pl. a határszéli rendőrkapitányság előtt X. egyén azzal válik gyanussá, hogy leánykereskedéssel foglalkozik, még ugyan eddig rá-

bizonyítani nem sikerült, de rendőri felügyelet alá helyezi s erről az őrsöt értesíti; ilyennek minden lépését a járőr megfigyelni tartozik, besugói által megfigyelteti s ha ilyenre egy leánynak, külföldre való szállítása végett történt megvásárlása kiderülne, ugy azonnal elfogandó.

*g) Kiletét és személyazonosságát igazolni nem tudja az*, akinél sem arcképes igazolvány nincs, sem olyan igazolvány nincs, melyen személyleírása és sajátkezű aláírása is megvan; végül akit legalább 2 olyan megbízható egyén nem igazol, akiket a csendőr is ismer.

*Személyazonosságát, illetve kiletének igazolását megtagadja az*, ki a csendőr felszólítására nevét, állását és lakhelyét meg nem mondja, hanem legfeljebb hamis nevet vagy állást mond be, vagy futásnak ered.

*h) A csendőrt hivatalos eljárása közben bántalmazza az*, ki a csendőrt, midőn az szolgálatilag fellép, megüti, megrugja vagy megsebesíti. Pl. Kis Péter lopás véttségével lévén gyanusítva, midőn a járőr nála házkutatást tart, a járőrvezetőt mellbe löki. *Veszélyes fenyegetés* pedig az, midőn valaki olyan támadó mozdulatot tesz a



csendőr ellen, amelyből azt lehet következtetni, hogy a csendőr testi megsértése vagy bántalmazása azonnal be fog következni. Pl. Kis Péter lopás vétségével gyanúsított egyén személymotozásakor a kezében tartott botot ütésre emeli a járőr ellen; ezen egyén akár történt ellene fegyverhasználat, akár nem, elfogandó és beakisérendő.

i) *Közbotrányt okozó büncselekmény* a szemérem elleni büntettek és vétségek, ha nyilvánosan követetnek el, a vallás és annak szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek.

VII. Oly természetű *kihágások, melyek közbotrányt idéznek elő, a következők*; 1. botrányos részegség, istenkáromlás nyilvános helyen, ugyanitt verekedés; közönség szemléletének kitett helyen öltözet nélküli fürdés; botrányos állatkinzás, kéjelgés nyilvános helyen; kéjny szemérmetlen magaviselete.

2. *Ki a kihágást a csendőr intésére is folytatja*: pl. valaki tiltott fáklyás menetnél a járőr felszólítására a fáklyát el nem oltja; csoportosulás, zavargás esetén a rend fenntartását gyakorló járőrnek nem engedelmeskedik; ki tiltott szerencsejáték-

kal fel nem hágy s az elkobzott kártyák helyett ujakat vesz elő, hogy azzal tovább játszik, s ezen kihágások folytatását csak elfogással lehet megszüntetni.

3. *A járőrnek a kihágás tettese ellenszegül*, ha valaki kihágáson tetten éretvén, eközben a csendőr szuronyát megfogja; szerencsejáték-üzésnél a járőrt a játékszobába beereszteni nem akarja, a kártya, mint bűnjel őrizetbe vételét tettelesen megakadályozza; elővezettetése alkalmával a kijelölt utirányon menni nem akar s leül, lefekszik vagy megáll. Ezen pont értelmében bántalmazza a csendőrt az, ki azt megüti, megdobja s megszurja valamely kihágáson való tettenérése alkalmával. Pl. az egyik ferbli-játékos a kártya elkobzásakor a járőrt arculüti.

4. *A járőr felszólítására magát igazolni nem tudja*, pl. egy orvadászaton tettenért egyén, kinél sem vadászjegy, sem semmiféle igazoló okmány nincsen s a járőr sem ismervén őt, a közelben sincs oly hitelt érdemlő tanu, ki nevét, állását vagy lakhelyét megmondhatná. *Igazolását megtagadja az*, aki pl. ilyenkor nevét, állását vagy lakhelyét be nem mondja, vagy elfut.



VIII. 1. *Tiltott mesterséget űzők* az engedély nélküli lóherélők, kuruzslók, álmofejtők, jóslók, szellemidézők, kártyavetők, pl. a járőr egy kártyavető cigányasszonyt tettenér, midőn pénzért jósol egy tudatlan paraszt asszonynak. Tiltott mesterség továbbá a leánykereskedés is, ezek elkövetői ugyanis olyan egyének, kik hazánkból külföldi háremek, vagy bordélyházak részére leányokat vásárolnak. *Kuruzsló* az, ki hatósági jogosítvány nélkül orvosi, fogorvosi, sebészi, vagy gyógyszerészi teendőket végez. *Álmofejtő*, ki az álmodott álomból pénzért a jövendőt megmondja. *Jósló* a cigányasszony, ki a tenyérből vagy kártyából pénzért kiolvassa mások sorsát, vagy hogy ki meddig fog élni. *Szellemidéző* (spiritista), ki elhalt egyéneket pénzért bemutat. *Tiltott játék* azon szerencsejáték, a hol a nyerés vagy vesztes a pusztá véletlentől függ, ilyenek a kis lutri, a nem engedélyezett totalizátor lóversenyeken, s az ugynevezett zugkönyvesek lóversenyeken, kik hatósági engedély nélkül a versenylovakra fogadásokat fogadnak el s nyerés esetén osztalékot fizetnek. *Kockajáték*, mely két 6 oldalú számozott kocká-

ból áll. A *rulette-játék*, hol fehér és vörös golyók pörgettyű segítségével egy dobban elgurítatnak s mely számon a golyó megáll, az a nyerő szám. *Kártyán szerencsejáték* a ferbli, makaó, huszonegy. Foglalkozás alatt kenyérkereset értendő.

2. *Csoportosan*, fegyveresen *csavarnak* a vándorcigányok, ha náluk fegyverek vannak; utonállók, haramiák, szegénylegények, futóbetyárok. Fegyver a nagyobb kés vagy löfegyver, a lopásra alkalmas eszköz a véső, reszelő, feszítővas, kötélhágcsó stb. Pl. a járőr portyázáskor egy cigánykaravánnal találkozik, kiknek megmotozásánál forgópisztolyokat talál.

3. *Házalni* csak hatósági engedély mellett szabad. A házalókönyv a községi előljáróságnál láttamozandó, ha tehát pl. egy házaló házalási engedély nélkül vagy az engedélyezett időn túl házal, elfogandó.

4. Ezen eset akkor fordulhat elő, ha pl. egy egyén éjjel egy magtár közelében feszítővassal, egy zsákkal s forgópisztollyal meghuzódva találtatik.

5. Koldusok, csavargók, kóborcigányok s gyanus egyének megmotozásakor gyakran találtak oly tárgyakat, melyeket



az illető törvényes uton nem szerezhették, tehát törvénytörő birhatására nem jogosult, pl. egy cigánynál egy arányórát, gyémánt gyűrűt, vagy uj lakkcipőt talál a csendőr s feltehető róluk, hogy azt lopta, vagy mint orgazda olcsó pénzen jutott hozzá. Ilyen tárgy törvénytörő használata iránt alapos kétség forog fenn, ha pl. egy egész fiatal ember mellén egy hadi érmet látnak, itt alaposan feltehető, hogy annak használatára jogosítva nincs az illető.

IX. a) *Idegen illetőségű koldusok* azok, akik nem illetőségi helyükön, hanem más községben hatósági engedély nélkül koldulnak. Koldus az, ki nyilvános helyen, mint utcán, tereken, vendéglőben, kávéházban alamizsnát kéreget. *Könyöradományokat gyűjtő egyének* azok, kik szerencsétlenek vagy tüzkárosultak javára, vagy pl. jótékony célra, iskola-építésre adományokat gyűjtenek. Ezen gyűjtéshez, ha csak egy városra szól az, városi, ha egy megyére, alispáni, ha egész országra, ugy belügyminiszteri engedély szükséges. Ezen belügyminiszteri engedélyt az alispán a gyűjtőkönnyvbe bevezeti, s aláírásával és pecsétjével megerősíti. A gyűjtőkönnyvbe a gyűjtő személyleírása is be van

vezetve. Akinek ilyen engedélye nincs, vagy a gyűjtési határidőt áthágja, az elővezetendő.

b) *Munkakerülő csavargók*, a szolgálat nélkül álló napszámosok, cselédek és munkások, kik munkakönyvvel vagy anélkül járnak községről-községe, munkái nem vállalnak s nem tudják kimutatni, hogy miből tartják fenn magukat.

c) *Bohócok* azok, akik neveléses öltözet és kinézéssel, tréfás magatartásukkal és élceikkel pénzért mulattatják a közönséget különösen cirkuszokban. *Mutatványosok* a műlovasok (cirkusz), kötél-táncosok, majmosok, panorama és állatsereglet tulajdonosok; *utcai zenészek* a kintornások, oláh dudások, cseh muzsikusok; *korcsmai zenészek* a muzsikus cigányok, orfeumi daltársulatok. Mindezek csak engedéllyel játszhatnak, mit a közigazgatási hatóság ad nekik, de ha ezek az engedély mellett is rendetlenül viselkednek, pl. a nőtagok kéjelegnek, a férfítagok részegeskedve botrányt okoznak vagy verekszenek, szóval ha csak kihágást követnek is el, elővezetendők; pl. ha egy kintornás egy hatósági hirdetményt a falról leszakít.



d) *Utlevél* a külföldi utazásra szóló engedély, melyet az alispáni hivatal, törvényhatósági joggal felruházott városokban annak polgármestere, vagy a belügyminister állít ki. Belföldi utazásra nem kell utlevél, de egyéb igazoló okmány sem. Személyigazolás céljából azonban ajánlatosak az igazolójegyek, munka-, cselédkönyv, községi bizonyítvány, arcképes igazolvány. Ezen igazolványok azonban ne legyenek hamisak, mert ha rajtuk a személyleírás a kinézéssel nem egyező vagy vakarás, javítás észlelhető rajtuk, úgy tulajdonosuk elővezetendő. *Hatóság félrevezetése végett álnevet használnak az ugynevezett szélhámósok vagy iparlovagok*, akik vendéglőkben a vendégkönyvbe, vagy a bejelentő-ivre hamis nevet írnak; avagy a rendőri közegnek más nevet mondanak, mint ahogy hívják őket. *Zsarolás céljából álnevet használ az*, aki pl. polgári ruhája dacára magát pénzügyőrnek adja ki, s a pincértől, ki neki önkészítette szivarkákat hoz, feljelentéssel való fenyegetés mellett 20 koronát csal ki. *Más hamis körülményeket ad elő az*, aki pl. egy kereskedőnek elmondja, hogy ő X. vidéki földbirtokos fia, s ilyen címen attól na-

gyobb mennyiségű árukat hitelbe vesz át. Vagy aki magát, mint Strasnof Zágrában, ministeri kiküldöttnek adja ki, s a hiszékeny emberektől pénzt csal ki. *Álruhában jár az*, aki mint férfi női ruhában, vagy nő férfi ruhában, ur paraszt ruhában, paraszt uri ruhában jár, vendéghajtat, álbajuszt, álszakállt hord vagy a meglevőt más színűre festi be; miután ezeknek célja a hatóság vagy közönség félrevezetése, kilétük s átalakulásuk okának megállapítása végett elővezetendők.

e) *Katonai ruhát* csak tényleges tiszt és legénységnek, vagy fegyvergyakorlatra behívott tartalékos vagy póttartalékosoknak s a nyugdíjas, szolgálaton kívüli viszonyban levő tiszteknek szabad viselni. Tartalékos tisztnek kiváló\* ünnepélyek vagy magasrangúak előtti bemutatkozásoknál az egyenruha viselése meg van engedve.

*Közhivatalnok* a postás, pénzügyőr, rendőr stb. Ezen pont értelmében volna elővezetendő az, aki pl. mint borbélysegéd hadnagyi ruhában járna.

f) *Fentieknél üzletszerűleg lakást adnak* a lebujsok, csárdák, kocsmák tulajdonosai, kik jó pénzért szállást adnak nekik,



őket a hatóságnak be nem jelentik, keresükkor elrejtik, vagy megszőktetik, pl. midőn a járőr ilyen egyének kutatása végett a korcsma egyik ajtaján bemegy, addig a korcsmáros a másik ajtón ezeket megszőkteti; az ilyen korcsmáros elővetendő.

g) Vannak szülők, kik szegény sorsukon úgy akarnak segíteni, hogy 12 éven aluli gyermekeiket koldulni küldik, hogy az összegyűlt pénzből éljenek. Pl. a cigány, aki a purdját a kocsi után szalasztja, hogy pénzt kérjen. *Koldulásra tanít az*, aki másnak megmutatja, hogyan kell a süket-néma avagy a béna szerepét játszani. *Csavarogásra buzdít az*, aki pl. egy szembejövő köszörüst rábeszél, hogy tartson vele és csavarogjanak együtt. *Koldulás eredményében részt vesz*, pl. az a szülő, vagy szomszéd, aki a gyermekek által összekoldult pénz vagy élelmiszerben osztozik.

h) Ezen eset akkor fordul elő, ha valaki a csendőrt szolgálatteljesítés közben tetves, rongyosnak elnevezi, Istenét káromolja s mindezekkel a csendőr másodszori felszólítására sem hagy fel. Szolgáltatón kívül történt sértegetéskor, pl. korcs-

mai összeszólalkozásnál a tettes nem vezethető elő.

120. §.\*

### Házkutatás.

Hogy mikor kaphatik valaki tetten, az a szolgálati utasítás 117. §. V. pontjából tűnik ki. Ezen §. első bekezdése értelmében a csendőr átkutathatja a *terhelt házát*:

1. ha a terhelt a büncselekményt saját házában követte el, pl. ott pénzt hamisított;

2. ha más házában követte el a büncselekményt, de üldözés közben saját házába menekült.

*Másnak a házát* átkutathatja:

1. ha a büncselekményt saját házában követte ugyan el, de más házába menekült;

2. ha másnak házában követte el a büncselekményt és ott fogatott el, vagy üldözés közben egy harmadik személy házába menekült.

Átkutatható pedig az a ház (akár a tettesé, akár másé), ahol a tettes a büncselekményt elkövette és ahová bemenekült (akár sajátja az, akár másé).